

Onderzoek naar burgerparticipatie

Van
Rekenkamercommissie Huizen en Partners+Pröpper

Vught, augustus 2018

*www.partnersenpropper.nl
www.opgavengestuurdwerken.nl*

Inhoudsopgave

1	Introductie	1
2	Doel- en vraagstelling	2
3	Beknopte versie van het evaluatiekader	3
4	Aanpak	3
5	Onderzoeksteam	4

1 Introductie

De rekenkamercommissie van gemeente Huizen doet onderzoek naar burgerparticipatie. De aanleiding voor het onderzoek is als volgt:

- Veranderende verhoudingen tussen de gemeente en de samenleving onder meer door maatschappelijke initiatieven in de samenleving.
- Invulling geven aan de Omgevingswet waarbij een overdaad aan regels en normen wordt losgelaten of versoepeld om ruimte voor maatschappelijk initiatief te vergroten.
- Een levende en betekenisvolle democratie. Niet alleen in de raad, maar ook op straat waarbij initiatiefnemers en inwoners in wijken, buurten en straten in staat zijn er met elkaar uit te komen.
- De ambities uit het collegeakkoord 2014-2018 voor burgerparticipatie.
- De wens vanuit de gemeenteraad om onderzoek te naar de casus Keucheniusterrein, zoals besproken door de raadscommissie ABM met de rekenkamercommissie op 25 januari 2018.¹

Collegeakkoord 2014-2018

OVER BURGERPARTICIPATIE

- In 2014 wordt de participatienota herzien.
- In deze raadsperiode wordt gestart met proactieve bewoners participatie, waarbij de belanghebbenden al bij de planning en voorfase van gemeentelijke activiteiten of besluitvorming zo veel als mogelijk betrokken worden. In elk raadsvoorstel zal verantwoord worden hoe de participatie is verlopen.
- Het college legt periodiek wijkbezoeken af en gaat regelmatig naar bedrijven en maatschappelijke instellingen. De wijkavonden worden voortgezet. Elk half jaar bezoekt het college een wijk.
- Het college gaat, voor het eerste in 2016, op beperkte schaal experimenteren met wijkgebonden budgetten.

¹ Tijdens de raadsvergadering van 8 februari 2018 is een motie met een dergelijk verzoek aan de rekenkamer ingediend. De motie is verworpen.

2 Doel- en vraagstelling

Doelstelling

- Een bijdrage leveren aan een doelmatige en doeltreffende inzet van burgerparticipatie in de gemeente Huizen.
- Inzicht krijgen in de wijze waarop de gemeente omgaat met maatschappelijke initiatieven om die te dragen aan een goede samenwerkingspartijkijk tussen gemeente en initiatiefnemers.

Onderzoeksvragen

- 1 Is het beleid voor burgerparticipatie adequaat vormgegeven?
- 2 Op welke wijze betreft de gemeente Huizen de burgers bij de ontwikkeling, uitvoering en evaluatie van beleid?
 - > Welke vormen van burgerparticipatie zijn er in Huizen geweest van 2014 tot 2018, waarin de gemeente participeert?
- 3 Zijn voormalige burgerparticipatietrajecten doelmatig en doeltreffend geweest?
 - > Hoe verloopt de uitvoering van burgerparticipatie?
 - > In hoeverre is burgerparticipatie doeltreffend? Zijn de doelen gerealiseerd?
 - > Is de gevolgde werkwijze doelmatig geweest gelet op het beschikbare budget en de personele inzet?
 - > Is de gemeente bestuurlijk bereid en organisatorisch in staat om vormen van burgerparticipatie te ondersteunen?
- 4 Hoe kan de gemeente dit instrument in de toekomst zo effectief mogelijk inzetten?
 - > Welke acties moeten gemeentelijk worden genomen om de burgerparticipatie te optimaliseren?
 - > Wat zijn succesvolle (landelijke) voorbeelden van burgerparticipatie waar gemeente Huizen van kan leren voor de toekomst?
- 5 In hoeverre heeft de gemeente zicht op maatschappelijke initiatieven? Welke maatschappelijke initiatieven worden in Huizen ontplooid?
- 6 Welke werkwijzen of spelregels zijn er voor het inspelen op maatschappelijke initiatieven? In hoeverre gaat het hierbij om gemeenschappelijke werkwijzen van de gemeente en initiatiefnemers?
- 7 Hoe speelt de gemeente feitelijk in op maatschappelijke initiatieven?
 - > Hoe bepaalt de gemeente haar inzet?
 - > Welke bijdrage levert de gemeente?
 - > Wat is daarbij de rol van de gemeenteraad?
- 8 Wat zijn stimulansen en obstakels in het samenspel tussen gemeente en initiatiefnemers? Hoe kijken de gemeente en initiatiefnemers daar tegen aan?
- 9 Wat zijn de resultaten van maatschappelijke initiatieven? Hoe dragen deze bij aan gemeentelijke doelen of opgaven?
- 10 Wat kan de gemeente leren voor toekomstig samenspel met maatschappelijke initiatiefnemers?

3 Beknopte versie van het evaluatiekader

Aan de hand van vier hoofdnormen kijken we naar de praktijk in Huizen. Daarbij gaat het in de kern om:

- **Realisatiekracht:** realiseren van maatschappelijke opgaven en doelen.
- **Democratie:** betekenisvolle en gezonde democratie.
- **Kwaliteit van samenwerking:** constructief en met een heldere rol- en taakverdeling.
- **Professionele vormgeving:** een passend proces met goed verwachtingenmanagement.

4 Aanpak

Fase 1: Vooronderzoek en verkenning

Deze fase bestaat onder andere uit het voeren van oriënterende gesprekken met een aantal ambtelijke sleutelpersonen van de gemeente, verkennende dossierstudie, het uitvoeren van een digitale enquête onder interne en externe sleutelpersonen voor participatietrajecten en maatschappelijke initiatieven in gemeente Huizen tijdens de afgelopen bestuursperiode.

Fase 2: Verdieping naar drie casus

Het hart van deze fase bestaat uit aanvullende bestudering van schriftelijk materiaal en groepsgesprekken met relevante interne en externe sleutelpersonen. We bouwen hierbij voort op de uitkomsten van de digitale enquête. De verdieping richt zich met name op drie (in iedere geval casus Keuchenius) geselecteerde casus.

Fase 3: Verslaglegging

Analyse en opstellen (concept)rapportage.

5 Onderzoeksteam

Dr. Igno Pröpper is directeur van Partners+Pröpper. Igno studeerde Bestuurskunde aan de Universiteit Twente en promoveerde bij de dezelfde universiteit. Na enkele jaren voor gemeente Leeuwarden te hebben gewerkt, was hij van 1990 tot 2001 als universitair hoofddocent Bestuurskunde verbonden aan de Vrije Universiteit. Hij doceerde onder meer op het terrein van organisatietheorie, beleidsprocessen en communicatie in het openbaar bestuur.

Igno begeleidt een groot aantal organisaties rond het vergroten van bestuurskracht, regievoering en samenwerking. Hij doet rond deze thema's ook onderzoek, verzorgt werkconferenties en trainingen voor volksvertegenwoordigers, bestuurders en ambtenaren. Igno is in Nederland de grondlegger van *Opgaven gestuurd werken*. Hierover publiceerde hij in 2012 het baanbrekende artikel '*Naar een opgaven gestuurde organisatie: samen meer realiseren*'. Op dit moment begeleidt hij een groot aantal teams en organisaties bij het toepassen van een opgaven gestuurde werkwijze. Als grondlegger van deze werkwijze geeft Igno leiding aan consortium dat softwareapplicaties ontwikkelt om opgaven gestuurd werken door teams en organisaties te faciliteren en te borgen.

Igno is expert op het gebied van interactief beleid, burgerparticipatie en maatschappelijke

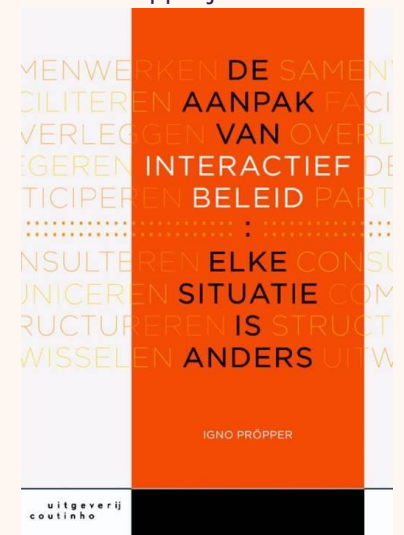
initiatieven. De afgelopen jaren verzorgde hij een groot aantal workshops, werkconferenties en opleidingen rond deze thema's. Daarnaast begeleidt hij organisaties met het professionaliseren van de 'organisatie van beleid' en 'opgaven gestuurd werken'. Het gaat daarbij om interactief beleid, regievoering, project- en programmatisch werken en versterken van bestuurskracht. Hij begeleidt een groot aantal gemeenteraden, colleges en teams bij het ontwerpen van participatieprocessen en het realiseren van maatschappelijke opgaven.

Igno schreef mee aan nota's over interactief werken/ burgerparticipatie en nota's communicatie. Hij gaf leiding aan een groot aantal onderzoeken over interactief werken en burgerparticipatie.

Daarnaast gaf Igno leiding aan diverse onderzoeken voor het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Zo ondersteunde hij de Kabinetsvisie gericht op doe-democratie en deed hij onderzoek voor het Kabinet naar de toepassing van Inspraak nieuwe stijl rond complexe opgaven.

Igno is betrokken bij een groot aantal rekenkameronderzoeken, onder meer op gebied van burgerparticipatie. Hij directeur van de regionale rekenkamer in de Alblasserwaard-Vijfheerenlanden en van de rekenkamercommissie AOGW.

Igno is onder meer de auteur van het boek *Interactief beleid: elke situatie is anders*, Bussum, 2009.

Joost Gerrits MSc is senior onderzoeker-adviseur bij Partners + Pröpper. Hij behaalde de master Organizational change and consultancy aan de Universiteit van Maastricht met hoofdvakken als Managing Organizational Learning en Leadership. Zijn scriptie schreef hij over Authentic Leadership.

Na zijn studie heeft Joost stage gelopen bij de Tweede Kamerfractie van D66, waar hij (debat)teksten en Kamervragen opstelde voor Kamerleden. In 2010 is Joost als Rijkstrainee begonnen bij het Ministerie van Economische Zaken, waar hij diverse functies heeft gehad. De laatste jaren bij Economische Zaken was Joost werkzaam voor Bureau Bestuursraad, was hij lid van de ministerstaf en bereidde hij de wekelijkse ministerraad voor, ondersteunde hij de minister bij Tweede Kamerdebatten en adviseerde hij de minister (als ook beleidsmedewerkers) op diverse beleidsonderwerpen.

Bij Partners+Pröpper richt Joost zich op de ontwikkeling en invoering van 'Opgaven Gestuurd Werken' en werkt hij interim voor de griffie in de gemeente Utrecht waar hij de raadscommissie Controle Financiën ondersteunt. Zijn primaire taak is het aanscherpen van de Planning & Controle cyclus met de bedoeling de raad meer inzicht te geven in de doelen en effecten van het beleid (o.a. door middel van de 'Methode Duisenberg'). Binnen de publieke sector en voert hij onderzoeken en adviestrajecten uit, onder meer op gebied van burgerparticipatie, informatievoorziening aan de raad en regionale samenwerking.

Drs. Bart Litjens is onderzoeker, adviseur en partner bij Partners+Pröpper. Hij studeerde bestuurskunde aan de Vrije Universiteit. Daarna werkte hij bij de provincie Noord-Holland als onderzoeksexpert voor de Commissie Beleidsevaluatie en als beleidsadviseur voor regionale samenwerking. Sinds 2000 is Bart verbonden aan Partners+Pröpper. Hij richt zich onder meer op onderzoek, de ontwikkeling van digitale/ web based dienstverlening, opgaven gestuurd werken.

Vanaf 2005 is zijn thuisbasis in de Verenigde Staten. Door de mogelijkheden van het 'nieuwe werken' heeft Bart dagelijks intensief contact met het team in Nederland, waar hij ook regelmatig fysiek is te vinden. Via deze weg geeft hij eveneens invulling aan een kennistransfer tussen de VS en Nederland.

Bart is betrokken bij een groot aantal onderzoeken en adviestrajecten op gebied van burgerparticipatie, onder meer:

- *Rekenkamercommissie WVOLV* (Wassenaar, Voorschoten, Oegstgeest, Leidschendam-Voorburg), onderzoek naar burgerinitiatieven, lopend traject.
- *Gemeente Noordoostpolder*, begeleiden van raad, college en ambtelijke organisatie bij een gemeentebrede werkwijze voor overheidsparticipatie, lopend project.
- *Rekenkamercommissie Houten*, onderzoek burgerparticipatie, 2016.
- *Rekenkamercommissie Haren*, onderzoek burgerparticipatie en maatschappelijke initiatieven, 2016.